

ધોરણ : 8

ગુજરાતી

પાઠ : 12

નવી કષણી સંકલ્પો

સ્વ-અધ્યયનપોશી સોલ્યુશન

(દ્વિતીય સત્ર)

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:

- G8.2** પરિચિત પરિસ્�િતિમાં સંવાદ, ચર્ચા, વર્ણન, વિશ્લેષણ કરી પોતાના અભિપ્રાયો વ્યક્ત કરે છે.
- G8.10** આશરે 5000 જેટલા શબ્દો જાણે છે અને શબ્દકોશની મદદથી માન્ય જોડણીનો વ્યાવહારિક ઉપયોગ કરે છે. સાંભળેલી અનુભવજન્ય સામગ્રીમાંથી યોગ્ય તારણે કાઢી પ્રશ્નોના જવાબ લખે છે.
- G8.13** ટુરાકાઓ, કિસ્સાઓ, વાર્તાઓ જાતે બનાવી કુમશઃ રજૂ કરે અને વ્યક્તિગત, જૂથચર્ચા પ્રશ્નોત્તરી જેવી તેમજ વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં ભાગ લઈ રજૂઆત કરે છે.
- G8.14** શબ્દનો અર્થ શબ્દ શબ્દ વચ્ચેનો સંબંધ, સંધિ, વર-વ્યંજન, સમાનાર્થી શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ, વિરામચિહ્નનો વિશે જાણે છે અને ભાષામાં ઉપયોગ કરે છે.
- G8.15** કહેવતો, રૂઢિપ્રયોગ વગેરેનો અર્થ સમજે છે અને વ્યવહારમાં ઉપયોગ કરતાં શીખે છે.
- G8.19** અનુભવેલી સારી બાબતો અંગે ચિંતન કરી વિકટ પરિસ્થિતિમાંથી યોગ્ય ઉકેલ શોધીને લખે છે.

પ્રશ્ન 1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

1. તમે સંકલ્પો ક્યારે કરો છો?

➤ હું નવા વર્ષના દિવસે અને જન્મદિવસના દિવસે સંકલ્પો કરું છું.

2. વહેલા ઉઠવાથી મારી જિંદગીમાં લગભગ ચાર વર્ષ જેટલો વધારો થાય એવું લેખક કેવી રીતે કહે છે?

➤ લેખક રોજ સાતને બદલે પાંચ વાગે ઉઠે તો વર્ષે 72 કલાક બચે ને 50 વર્ષ ઉઠવાનું બચે અને 50 વર્ષની જીંદગીમાં 36000 કલાક બચે એટલે રોજ ફક્ત બે કલાક વહેલા ઉઠવાથી લેખકની જિંદગીમાં ચાર વર્ષ જેટલો વધારો થાય.

3. ચા છોડી દેનાર માણસના સંયમનો મહિમા દિશાદિશામાં ગાજુ રહ્યો. પાઠના આધારે વિધાન સમજાવો.
- ચા છોડી દેનાર માણસના સંયમનો મહિમા દિશાદિશામાં ગાજુ રહ્યો કેમકે તેમનો સંકલ્પ માતા-પિતા, બહેન કે મિત્રોની મશ્કરી છતાં જીવતો રહ્યો.

4. તમે લીધેલા સંકલ્પોની યાદી બનાવો.
- ક્યારે ખોટું ન બોલું.
- રોજ સવારે નિયમિત રીતે સાત વાગ્યે જાગી જતું.

5. તમે લીધેલા સંકલપોમાંથી કોઈ એક સંકલપ પાળવાના ફાયદા જણાવો.

➤ રોજ સવારે વહેલા ઉઠવાના લીધે મને ઘણા ફાયદા થયા જેમ કે દરેક કામ માટે યોગ્ય સમય કાઢી શકાય, શરીરમાં સ્ક્રતિ રહે તેવા ફાયદા જણાયા.

પ્રશ્ન 2. નીચેનો ફકરો વાંચો. ફકરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

નવા વર્ષના સંકલ્પો એટલે વહેલી પરોફનું ઝાકળ : બે ઘડી સંતોષ આપી પાછું ઊડી જવાનું, વૈશાનીની બપોરે જેમ વંટોળિયા જાગીદારીને પાછા સૂઈ જાય છે અથવા શિયાળાની સવારે જગતના કો' અગમ્ય ખૂણેથી એકાદ શરદીનું મોજું આવી આપણો કબજો લઈ લે અને દિવસભર રડાવી-રડાવીને અંતે આવ્યું હતું એમ અનંતમાં ચાલ્યું જાય છે, કે પછી ઉસ્તાદના જલસામાં કોઈ સંગીત બરાબર જામ્યું હોય ત્યારે ઊંઘનું એકાદ ઝોકું આપણને પાવન કરીને, તબલાની પાછી એક જબરદસ્ત થાપે આપણને ચમકાવીને ભાગી જાય છે, એમ આત્મસુધારણાના ઉત્સાહનું મોજું પણ દર બેસતા વર્ષે આવે છે અને આવીને પાછું ઊડી જાય છે. વર્ષને આરંભે હોય છે એટલા ગીતાભક્તો બીજા અગિયાર મહિનામાં નથી હોતા, બેસતા વર્ષને બીજે અઠવાડિયે હોય છે, એટલા સંયમી જનો બાકીના વર્ષભરમાં ક્યારેય જણાતા નથી, તે આ કારણે જ.

1. ‘વહેલી પરોફનું આકળ’ એટલે શું?

➤ ‘વહેલી પરોફનું આકળ’ એટલે જેમ સૂર્ય ઉગતાની સાથે જ અદ્રશ્ય થઈ જાય છે તેમ નવા વર્ષના સંકલપો પણ લાંબા સમય સુધી ટકી શકતા નથી તે પણ અદ્રશ્ય થઈ જાય છે.

2. નવા વર્ષના સંકલપને વૈશાખના વંટોળિયાની સાથે કેમ સરખાવ્યું છે?

➤ નવા વર્ષે લીધેલા સંકલપો વૈશાખના વંટોળિયાની જેમ સમય જતા વિઘેરાઈ જાય છે એટલે નવા વર્ષના સંકલપોને વૈશાખના વંટોળિયાની સાથે સરખાવ્યું છે.

3. શિયાળામાં શરદી આપણા શરીર પર પકડ જમાવે છે. આ વાક્યને
લગતો રૂઢિપ્રયોગ ફકરામાંથી શોધીને લખો.

➤ **શરદીનું મોજું**

4. “નિરુત્સાહ” શબ્દનો વિરોધી શબ્દ ફકરામાંથી શોધીને લખો.

➤ **ઉત્સાહ**

5. નીચેના શબ્દોના સમાનાથી શબ્દો ફકરામાંથી શોધીને લખો.

પવિત્ર - **પાવન**

ઉત્સવ - **જલસા**

પ્રશ્ન 3. તમે સાંભળેલ કે વાંચેલ વિનોદી પ્રસંગનું વર્ણન લખો.

➤ મારા વડીલો માંથી કોઈ એક નાનપણાનો પ્રસંગ છે તેઓ દવા લેવામાં આનાકાની કરતા અને પરાણે આપેલી ટીકડી થુંકી નાખતાં એટલે એકવાર એમના વડીલો યુક્તિ કરી એમને પેંડામાં ટીકડી દબાવીને આપી થોડીવાર પણી પૂછ્યું કે, “પેંડો ખાઈ ગયો?” નિર્દોષ જવાબ મળ્યો કે, “હા.... અમે ઠળિયો ફંકી દીધો!”

પ્રશ્ન 4. નીચે આપેલા ફરામાં યોગ્ય વિરામચિહ્નો મૂકી ફરારો ફરીથી લખો.

✓ તને મારો આ સંકલ્પ ન ગમ્યો એમણે પૂછયું ગમ્યો પણ પાળો ત્યારે ખરા શું કહ્યું એમનું સ્મિત વિલાયું પાળો ત્યારે ખરા એટલે શું મારામાં એટલો નિયમ પાળવાની પણ તાકાત નથી હશે તો જોઇશું ને એટલે તું તારા મનમાં સમજે છે શું

➤ “તને મારો આ સંકલ્પ ન ગમ્યો?” એમણે પૂછયું, ‘ગમ્યો; પણ પાળો ત્યારે ખરા.’ ‘શું કહ્યું?’ એમનું સ્મિત વિલાયું: “પાળો ત્યારે ખરા એટલે? “શું મારામાં એટલો નિયમ પાળવાની પણ તાકાત નથી?” “હશે તો જોઇશુંનો!” “એટલે? તું તારા મનમાં સમજે છે શું?”

પ્રશ્ન 5. નીચેનામાંથી દ્રુત સમાસ ઓળખો અને નીચે લીટી દોરો.

1. વૃક્ષ પર **સાત-આઠ** પક્ષીઓ બેઠાં હતાં.
2. બગ્ગીયામાં **અહીં-તહીં** જાડનાં પાંદડાં પડવાં હતાં.
3. ભાઈબીજ એ **ભાઈ-બહેનના** પ્રેમનો તહેવાર છે.
4. તેઓની મિત્રતા તો **કુણ્ણા-સુદામા** જેવી હતી.
5. નેહલ બજારમાં **શાકભાજુ** લેવા ગઈ.
6. દેવાંશી ધોરણા 10ની પરીક્ષામાં **રાતદિવસ** વાંચતી હતી.
7. મનુષ્યનું શરીર **હાડમાંસનું** બનેલું છે.

પ્રશ્ન 6. નીચેનાં વાક્યો વાંચો અને સમજો. લાગુ પડતો રૂઢિપ્રયોગ કૌસમાંથી શોધીને લખો.

[માયા મૂકવી, દશે દિશામાં ગાજવું, ગાંડા બનાવવું, આંખમાં ચમક આવવી, મિજાજ છટકવો, ધૂન વળગાવી]

ઉદા : પ્રકાશને દરેક કામમાં નિયમિત થઈ જવાની રફ લાગી.

➤ ધૂન વળગાવી.

1. પડોશી રાજએ એકાએક હુમલો કર્યો એ જાહીને રાજનો ગુસ્સા પર કાબૂ ન રહ્યો.

➤ મિજાજ છટકવો

2. કારની રેસમાં તણે બધાંને મંત્રમુગ્ધ કરી દીધાં.

➤ **ગાંડા બનાવવું**

3. તણે કરેલી શોધ ચારે દિશામાં ખ્યાતિ પામી હતી.

➤ **દશ દિશામાં ગાજવું**

4. સંતોષે જીવનમાં મોહમાયા છોડવાની વાત કરી છે.

➤ **માયા મુકવી**

5. મેળામાં જવાની વાત સાંભળી મનીષના મનમાં નવો ઉત્સાહ પ્રગટ થયો.

➤ **અંખમાં ચમક આવવી**

પ્રશ્ન 7. સાચી જોડણીવાળે શબ્દ શોધી લખો.

1. નીયમીત, નિયમિત, નિયમીત	=	નિયમિત
2. એન્જિન, એન્જન, એંજન	=	એન્જિન
3. ધન્શા, ધનુરા, ધનુષ્ય	=	ધનુષ્ય
4. હરિફાઈ, હરિફાઇ, હરિફાય	=	હરિફાઈ
5. પુણીમા, પૂણીમા, પૂણમા	=	પુણીમા

Thanks

For watching